

Ненад Шапоња

ВИРТУАЛНА АУТОБИОГРАФИЈА

Ласло Блашковић: СВАДБЕНИ МАРШ
Сћубови културе, Београд, 1997

Виртуална залеђина актуалног, када покушамо да је тражимо у једној од варијанти видљивог, биће уочена и конвенционално маркирана у нашем свету најлакше путем текста. Наравно, онда када он испуњава услов аутентичне доживљајности и мултишлог метастварносног сенчења бићевитог и стварног, односно када уз помоћ њега ишчитавамо управо оно невидљиво. Подразумевање наведених особине текста, није услов, али јесте главни читаочев добитак, у његовој парастварносној фиксацији, каквом му се најближом учини читање новог романа Ласла Блашковића (1966) Свадбени марш. Реч је о књизи вишеслојне динамике у којој интерес читаоца врлуда различитим рукавцима јунакове, односно нараторове реке-свести, а наведени главни добитак јесте тек једна од могућих хипостаза читања ове удвојене и нестварне аутобиографије исклизућа нараторове свести у којој мноштво ликова-дублета синкопично васкрсава и нестаје у екстатичној пратњи изреченог.

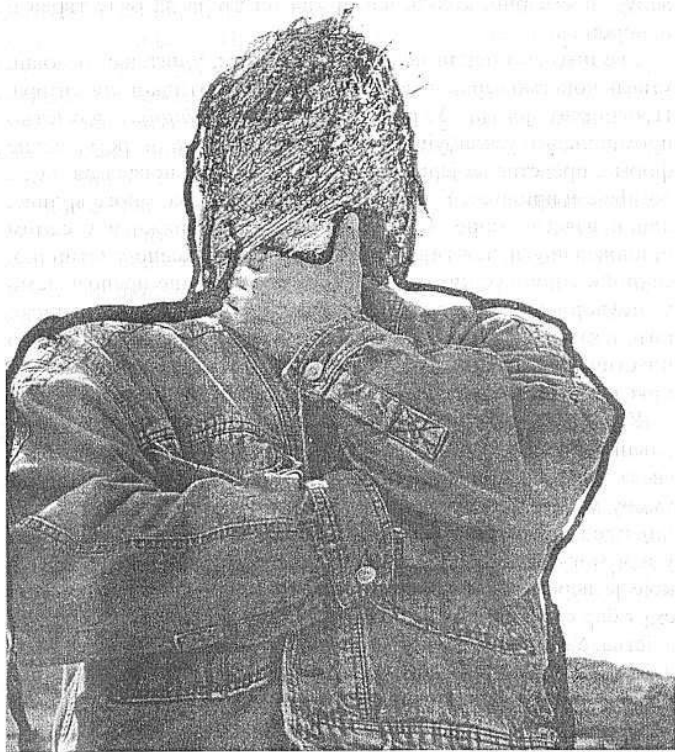
У питомом и препознатиљивом жанру аутобиографског романа, кроз повишен тонус ицх-форме тренутног наратора чији је и сам живот тек литерарна, метонимијска сенка стварног, Блашковић је овог пута написао роман вишеслојно читљиве лакоће, стишаног хумора и дубинских интертекстуалних и метастварносноних реперкусија. Прича књиге је попут приче једног сна у којој се наратор обраћа читаоцу-сневачу и распоређује ствари доживљеног, те меморијске исписе властитог растројства чулности, у привид заједничког простора свести, дакле у текст. У таквом сну, све је стварно, и ништа није стварно, како унутар самог система, тако и у интерактивној спољашњости читаоца и текста. Играјући на карту са безброј симбола у којима се и понављају и сабирају бесконачности напрелог огледала, унутар брижљиво неговане језичке и стилске архитектонике и њеног тајног ресентимана, Блашковићев јунак, тај меланхолични сретник, подмешљивац и

учесник у властитој прикази света, а уствари секретар једног од друштва мртвих песника, у некаквом замишљеном решењу аналитичке једначине романа, осветљава три неразмрсива чворна аспекта свог идентитета, од којих је први везан за генеалошко стабло и његово нестабилно етничко утемељење, други за читаву скалу емотивних реакција и животног обрасца који је условљен њима, а трећи се тиче књижевниг смисла унутар алузивног атласа једног низа интертекстуалних мапа. Унутар ова три смислена пола дописују се слике, лелуја се простор, нараторове свести. Омеђујући границе тих идентитета, личног, породичног и етничког, као и литерарног, у улози младожење овога света, ова свест час венчања, свадбени марш, у једној закаснелој диоптрији, прелама у посмртни, у ономе што јесте немогући склад самоубиства.

Садржај књиге чине, заправо, два кадра, два снимка душе, две читаочеве екскурзије нараторовом свешћу, током две свадбе, његовом и сестре му, прецизно уразмачене у години дана. Пропуштени суицид на првој, бива лажно решење друге свадбе. "Осетити било шта, осим страха!" - кључ је опсесије наратора, "анархисте, херметичара и меланхолика", припадника ниједне класе. Он и сам, на концу, живи у Коцбековом стиху као "онај који умире уместо државе" и његова је жртва, нетражена, као и већина других, тражених, узалудна. Јунаков живот у конкретном времену, 1991. и 1992. године, одређеном кључним убрзањем у току распања бивше Југославије, и у конкретном простору, новосадском, доноси читаоцу још једно сведочанство, али не историјско, већ аутентично лично. Доноси му и један модел књижевног гледања на све те догађаје.

Утапајући свој живот у море литерарних алузија и апорија конкретног, Блашковићев јунак, властито самоубиство чини у туђем, у ономе које припада његовом двојнику, расцепљеном полу властитог, кога у лику босанског песника Љупка, види као свој алтер-его. С друге стране, свест јунака се утапа и у свет језичког, у стварносну идентификацију једне особене литерарне игре, једног препознавања које се дешава у океану прочитаног, али и на копну оновременог, актуелог, доживљеног и доживљајног. Егзистентност двојштва или брака, само су повод овој свести да начини један оштар и дубок рез у тренутни облик глине стварности у којој се показује да оно што јој самој подарује дах, истовремено га и одузима. Несигурност света верно дочаравају игре текста и језика, а прозирност његових ствари јесте свакодневна циљност опсесије приповедача и његовог болесно младог јунака који се у времену маркира и кроз топосе одрастаја властите генерације, кроз емотивне и интелектуалне тензије једног од Weltschoug-а оновременог. Језгро приповедне тензије, литеране заводљивости открива се и у екстатичном приповедају мноштва стварносноних дигресија, поетских реминисценција које се дешавају током овог удвајаја и поједачавања субјеката наратора и јунака, мушког и женског принципа, кроз претраживање психолошких простора уз помоћ компаса ирационалног, а све зарад постизања једне дубље онтолошке перспективе у посматрању света конкретног, оног чије су релације инаугурисане разумом.

Читалац, тај лажни саучесник симулираног самоубиства, ако и на тренутак поверује тој литерарној илузији, постаће истински посматрач правог, крстарећи фабулозним понорницама ове књиге, он ће се досећати да аутентичност доживљаја, ако је досегнута, ма којим средствима, јесте она истиска стварност. Видеће, као у стакленој кугли, да је стварност текста, старија и стварнија од тренутних слика у које могу стати животи јунака, писца или самог читаоца. Препознаће, на концу, и на трен, осветљење flesh-om виртуалог.

Драгана Дебљаковић